

екти комплексного реформування системи державних фінансів М. А. Балудяньського та їх вплив на становлення вітчизняної науки фінансового права / В.В. Хохуляк // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2012. – Вип. 20. – Ч. 1. – Т. 3. – С. 234).

Таким чином, одним з ключових факторів розвитку науки фінансового права є вивчення та теоретичне осмислення сучасними дослідниками наукової спадщини державних та політичних діячів у сфері публічних фінансів. Сформульовані ними глибокі теоретичні положення не тільки застосовують окремого місця на сторінках історії науки фінансового права – вони зберігають вагому наукову та практичну значимість і в наш час.

Білінський Д. О.

Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», асистент кафедри фінансового права, кандидат юридичних наук

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ФІНАНSOVA СИСТЕМА»

Чинне законодавство не містить визначення поняття фінансова система». Проте, вказаний термін використовувався в законодавстві України. Так, Законом «Про економічну самостійність Української РСР» (ч. 1 ст. 5) було встановлено, що «Українська РСР має власну фінансову систему» (Про економічну самостійність Української РСР : Закон УРСР // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1990. – № 34. – Ст. 499) . Дещо пізніше, після внесення змін до Закону України «Про бюджетну систему України» від 29 липня 1995 р., законодавче закріплення отримало поняття «ланка фінансової системи», адже ст. 23 зазначеного Закону «Взаємовідносини бюджетів з іншими одиницями фінансової системи» встановлювалось, що бюджет є складовою фінансової системи України. Крім того, цією ж статтею було закріплено принцип законодавчого регулювання взаємовідносин бюджету з іншими ланками фінансової системи (Про бюджетну систему України: Закон України (у ред. від 29 черв.1995 р.) // Відом. Верхов. Ради УРСР. – 1995. – № 26. – Ст. 195.).

Відсутність законодавчого визначення поняття «фінансова система» спонукає звернути увагу на погляди вчених щодо цієї категорії. Слід зауважити, що на сучасному етапі розвитку фінансово-правової науки дослідження сутності фінансової системи привело до виділення декількох підходів щодо характеристики її змісту.

Так, фондовий підхід передбачає класифікацію складових фінансової системи на підставі диференціації фондів коштів, які обслуговують рух публічних грошей. У цій ситуації до складу фінансової системи як складові належать бюджети, позабюджетні фонди, фінанси державних підприємств і т.д. Кожний із публічних грошових фондів є не тільки сукупністю коштів, а насамперед фінансовим інститутом, що поєднує спе-

цифічний вид фінансових відносин із приводу формування, розподілу й використання даного грошового фонду. Тобто цей підхід тісно пов'язаний з наступним – інституційним.

Інституційний підхід до структурування фінансової системи передбачає фактично виділення на перший план інститутів фінансово-правової галузі. Складовими фінансової системи є: бюджетна система, кредитна система, обов'язкове державне страхування, фінанси підприємств.

Ще одним досить поширеним є посуб'єктий підхід до структурування фінансової системи, що передбачає виділення органів, за якими закріплюється управління відповідною структурною одиницею цієї системи. Аналізуючи вказаний підхід О. А. Лукашев (Теоретичні проблеми системи фінансового права : монографія /О. А. Лукашев. – Х. : Право, 2010. – с. 103) зазначає, що окремими учасниками таких відносин виступають бюджети (державний та місцевий), позабюджетні та страхові фонди і т.д. Певні зауваження викликає виокремлення бюджету як учасника відносин. Оскільки, згідно ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України поняття «бюджет» визначається як план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду. Якщо як суб'єктів виокремлювати власників грошових коштів, регулювання яких здійснюється в межах фінансової системи, то ми повинні виділити лише двох: державу та територіальні громади. Безумовно, що серед них можлива і подальша деталізація, тому що державу у цій ситуації мають представляти низка органів, які обслуговують рух фондів коштів. Те саме йдеться і про рух місцевих фінансів. Ми погоджуємося з тим, що системного погляду на структурування фінансової системи ця концепція, на наш погляд, не дає.

Процедурний підхід до виділення структурних складових фінансової системи виходить з природи предмету фінансово-правового регулювання. У переважній більшості фінансово-правове регулювання забезпечується передусім процесуальними нормами. Матеріальні приписи існують як певна мета або поштовх для здійснення процедурного регулювання обігу коштів держави та територіальних громад. На думку прихильників цього підходу, виділити можна декілька стадій: формування, розподілу та використання. Базуючись на розмежуванні цих стадій, якраз і можна простежити динаміку фінансово-правового регулювання. Прихильники, досліджуваного підходу вказують, що динамічна концепція структурування фінансової системи не означає виключно процесуальний погляд на це утворення. Йдеться про логічне співвідношення матеріального та процесуального регулювання, в умовах чого певні акценти зміщуються в бік процесуального. Стадійне структурування фінансової системи дозволяє логічно пов'язувати з відповідними фондами і характеризувати фінансо-

ву систему, зміст якої включає формування публічних грошових фондів, розподілення коштів, які акумульовані в цих фондах, та витрачання цих коштів.

Якщо узагальнити інформацію про підходи до структурування фінансової системи, то можна виокремити декілька положень. По-перше, всі підходи не мають відособленості вони тісно пов'язані. По-друге, кожна із концепцій в тій чи іншій мірі посиляється на використання фондів коштів (домінує фондівий підхід). По-третє, кожен із підходів містить посилання на бюджетну систему як одну із основних ланок фінансової системи. Враховуючи вищевикладене, можна запропонувати власне визначення поняття «фінансова система». Фінансова система – це внутрішня будова фінансів, що представляє собою сукупність взаємопов'язаних суспільних відносин (інститутів), які складаються при формуванні, розподілі та використанні грошових фондів, що необхідні державі для виконання покладених на неї задач та функцій.

Михайлов О. М.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри адміністративного і фінансового права*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІКСУВАННЯ СУДОВОГО ПРОЦЕСУ ТЕХНІЧНИМИ ЗАСОБАМИ ПОМІЧНИКОМ СУДДІ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Прагнення вітчизняного законодавця уніфікувати процесуальні права та обов'язки учасників судового процесу (статті 62, 63 КАС України та статті 47, 48 ЦПК України зі статтями 50, 58 проекту Господарського процесуального кодексу України від 12 лютого 2004 року № 4157-2, внесений Кабінетом Міністрів України, статтями 76, 77 проекту Господарського процесуального кодексу України від 6 березня 2008 року № 2178, внесений народним депутатом України Д. М. Приткою, частиною четвертою статті 39, статтею 55 проекту Кодексу господарського судочинства України від 16 липня 2008 року № 2777, внесений народними депутатами України В. А. Бондиком та Ю. А. Кармазіним) – з однієї сторони, та цікавий, із практичної точки зору, алгоритм визначення прав та обов'язків, місця й ролі окремих учасників судового процесу у механізмі відправлення правосуддя запропонований матеріальним і процесуальним законодавством Білорусії – з іншої сторони, обумовили актуальність дослідження.

Законом України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI передбачено, наряду із науковими консультантами та судовими розпорядниками, входження секретаря судового засідання до штату апарату судів загальної юрисдикції (частина дев'ята статті 149); прикріплення помічника судді для кадрового та фінансового обслуговування до апарату відповідного суду (частина третя статті 151). Наказом Держав-